

Jutlus Nõos P, 16.12.18 kell 11.00, III adventipühapäev

Lektsioonid: Jr 3:21–25; 1Kr 4:1–5

Pihikõne: Js 40:3, 10

Jutlus: Mt 11:2–11

Laulud: 199 (1–3); 145 (1–3, 4); 11 (1–4); 363 (1–3)

Kui siis Johannes vangihooones kuulis Kristuse tegudest, saatis ta oma jüngreid temalt küsima: „Kas sina oled see, kes pidi tulema, või jääme ootama teist?” Ja Jeesus vastas neile: „Minge teatage Johannesele, mida te kuulete ja näete: pimedad näevad jälle ja jalutud kõnnivad, pidalitõbised saavad puhtaks ja kurdid kuulevad ja surnud tõusevad üles ja vaestele kuulutatakse evangeeliumi ja õnnis on see, kes ei pahanda ennast minu pärast!” Kui siis need olid läinud, hakkas Jeesus rahvahulkadele kõnelema Johannesest: „Mida te tahtsite näha, kui läksite kõrbe? Kas tuules kõikuvat roogu? Või mida te tahtsite näha, kui läksite välja? Kas pehme riidega rüüritatud inimest? Ennäe, pehme riide kandjad on kuningakodades. Või miks te läksite välja? Kas vaatama prohvetit? Jah, ma ütlen teile, hoopis enamat kui prohvetit! Tema ongi see, kellest on kirjutatud: Vaata, ma saadan sinu eele oma käskjala, kes tasandab sinu tee su ees. Tõesti, ma ütlen teile, naisest sündinute seast ei ole tõusnud suuremat Ristija Johannesest, aga väikseim taevariigis on suurem temast.

Oleme jõudnud tänavusel kalendriaastal punkti, mil jutuks on jälle Ristija Johannes. Eelmisel korral kõnelesime temast alles jaanipäeval, tema sünnipühal, mis sattus 2018. aastal pühapäevale. Ent meenutagem ikkagi, kes Ristija Johannes oli.

Ristija Johannesest kõnelevad kõik neli UT evangeeliumi. Samuti mainib teda 1. kristliku sajandi ajaloolane Titus Flavius Josephus. Tema isa oli Luuka evangeeliumi järgi preester Sakarias, ema aga Eliisabet. On leitud põhjust oletada, et nad elasid Hebroni linnas. Lk 1:36 on Johannese ema Eliisabeti nimetatud Jeesuse ema Maarja sugulaseks ja seega on Johannes pärimuse järgi Jeesuse sugulane, kes on vaid pool aastat Jeesusest vanem.

Lk 1:80 on samuti kirjutatud: „Aga lapsuke kasvas ja sai tugevaks vaimus. Ja ta oli kõrbes selle päevani, mil ta astus Iisraeli ette.“ Selle nabi märkuse järgi on oletatud, et Johannese perekond andis ta kasvatada mõnele kõrbes elavale religioossele rühmitusele, nt esseenidele. Esseeni õpetusega on seostatud ka Ristija hilisemat kuulutust: lõpuaja kuulutust ja veega ristimist.

Siiski on Ristija Johannese kuulutus unikaalne selle tõttu, et ta kuulutas meelesparandusristimist. Teisisõnu, volava veega puhastamisriitust, mille käigus inimene tunnistab, et on eksinud mitte ainult mõne Jumala käsu vastu, vaid on läbinisti patune. Ja oluline on ka see, et Ristija Johannese veega puhastamise riitus oli ühekordne, mitte korduv nagu tollal religioossed juutidel, sh esseenidel kombeks oli.

Johannesel kui väljapaistval ja muust juutide religioosest praktikast eristuva õpetajal oli ka jüngreid, kellest räägib ka UT. Vahel arvatakse, et ka Jeesus oli algselt Johannese jünger, sest, arvestades nende sugulust, pole see ju võimatu. Samuti arvatakse, et mõned Jeesuse esimestest järgijatest olid samuti Ristija Johannese jüngrid.

Olles nüüd meenutanud, kes Ristija Johannes oli, mõelgem, mis seob teda meiega. Jeesus ütleb meie kirjakohta viimases salmis, et naisest sündinute seast ei ole tõusnud suuremat Ristija Johannesest, aga väikseim taevariigis on suurem temast. Sellega tahab Jeesus öelda, et Ristija Johannes on küll prohvet, kuid siiski lihast ja luust inimene ning tavaline surelik, kelle liikmeis elab Aadama patt nagu kõigil inimestel. Nõnda võime võrrelda inimlikku olemist Ristija Johannese näitel.

Ristija Johannes oli sattunud vanglasse, kuhu teda oli heitnud juuda kuningas Herodes. Teatud mõttes vangis on ka kogu inimkond. Sest kui eeldada, et meie maailm on kaduv ja inimene sellest kaduvast maailmast kuhugi põgeneda ei saa, siis me oleme selle maailma vangid. Samuti oleme me oma kaduva ihu vangid. Me sünnime siia kaduvasse maailma ihulistena ja elame selles nn kajas kuni surmani, mil see ihu pole enam võimeline elama ja kõduneb.

Ristija Johannes polnud oma vangipõlves aga sugugi lootusetu. Ta oli kuulnud Jeesusest, kes täitis tema südame ärevusega: kas tõesti on see mulle tuttav inimene isik, keda Iisraeli rahvas on aastasadu oodanud – Messias, lõpuaja kuningas?!

Ka inimene pole oma vältimatus vangipõlves lootusetu. Mitte ilmaasjata ei öelda, et lootus sureb viimasena. Inimese kaduv ihu hävib, kuid lootus edasikestmisele jääb ka siis, kui ihule enam lootust panna ei saa. Nõnda on iga inimene religioosne, püüdes haarata väljapoole sellest kaduvusest, mille vang ta on.

Samuti on iga inimene kuulnud Jumalast. Kuid omal kombel otsivad teda kõik. Osa inimesi – ja tundub, et suurem osa – kahtlevad. Nad kahtlevad kas siis Jumala olemasolus või selles, kas Jumal on end just niisugusena ilmutanud nagu mõned teised inimesed seda kuulutavad.

Kahtles ka Ristija Johannes. Ja võib-olla just selles seisnes tema inimlik puudulikkus, võib öelda isegi patt. Ta oli kuulnud Jeesuse tegudest, oli ju Jeesuse ka Jordani jões ristunud, kuid ei sõandanud ilma kinnitusega uskuda, et Jeesus on tõepoolest selle Jumala Poeg, keda Johannes ootas.

Ka inimesed ei võta oma elus Jumalat oma ellu vastu just seetõttu, et nad vajavad uskumiseks tõendeid. Kas Jumal on ikka see jumal, kes suudab mind vabastada minu kaduvusest? Millest ma suudan selle ära tunda? Ja nõnda on inimkonna ajaloos alati olnud populaarsemad need usundid, mis seletavad n-ö pääsemise mehhanismi võimalikult selgelt ära, jättes võimalikult vähe küsimusi.

Kuid mida vastab meie kirjakohas Jeesus Ristija Johannese jüngritele, kes on saadetud asja uurima? Jeesus vastab Pühakirja sõnadega: see, mille järgi minu jumalikkust saab ära tunda, on juba ammu Pühakirjas olemas: „Pimedad näevad jälle ja jalutud kõnnivad, pidalitõbised saavad puhtaks ja kurdid kuulevad ja surnud tõusevad üles ja vaestele kuulutatakse evangeeliumi“

Ka meiega kõneleb Jumal Pühakirja kaudu. Ta ei taha meile anda mingeid suuri imetähti, sest ta teab, et ka need ei viiks meid meie patuse südame tõttu talle lähemale. Jumal tahab, et me kasvaksime Pühakirja abil ümber. Jah, Pühakiri üksi seda ei suudaks – Jumal on abiks saatnud ka oma Püha Vaimu, kes meile Pühakirja selgitab. Kuid siiski tahab Jumal meiega kõnelda ja meid päästa justnimelt sõna ja mitte tunnustähtede abil.

Võime ainult kujutleda Ristija Johannese mõtteid, kui Jeesuse juurest tulnud jüngrid talle Jeesuse teate toovad. Kas need kinnitasid teda või jätsid ta samasugustesse kahtlustesse nagu ennegi? Mt 14:1–12 saame teada sellest, kuidas lõppes Ristija Johannese elutee: kuningas Herodes lasi ta pea maha raiuda. Kas Johannes uskus, et Jeesus on Jumala Poeg? Jah, meil on alust seda oletada. Kuid lõplikku kindlust meil selles ju pole.

Samamoodi pole meil lõplikku kindlust selles, kas meie oleme oma elus valinud ikkagi õige tee, et jõuda igavikku. Jumal on meile end ilmutanud Pühakirjas ja me oleme püüdnud oma elu selle järgi seada. Kuid lõpliku kindluse annab meile usk, mis elab meie südames Püha Vaimu toel.

Kui Jeesus meie kirjakohas rahvale Ristija Johannest kirjeldab, siis kõneleb ta tunnustavalt Johannese ülesandest: Johannes on prohvet, kellest on kirjutatud lausa Pühakiri (Ml 3:1): „Vaata, ma saadan sinu eele oma käskjala, kes tasandab sinu tee su ees.“

Tõepoolest, inimesest jäävad järele tema teod, mida ta oma elus on teinud. Jumal on igaühele meist andnud lootuse Teda leida ja juhtinud meid rajale, mida mööda me selle eesmärgi poole liigume. Kuid see, kuidas me sellel rajal liigume, on meie teha. Kas mitte just seda pole mõeldud tuntud kirjakohas Ilm 14:13, et Issandas surnutega lähevad kaasa nende teod? Või kirjakohas 1Kr 3:12, mille järgi Kristuse alusele on võimalik ehitada erinev hoone: kas kullast, hõbedast, kalliskividest, puudest, heintest või õlgedest. Avalikuks saab see alles viimses kohtus.

Jeesus laseb Johannese jüngril talle vangikotta viia ka sõnumi: „Õnnis on see, kes ei pahanda ennast minu pärast.“ Meie loodame, et Ristija Johannes võttis teated Jeesusest vastu rõõmsa südamega ja uskus, et Ta on tõepoolest Jumala Poeg, vaatamata Jeesuse vähesele kokkulangevusele kujutlusega Messiast, keda Iisraeli rahvas ootas.

Kuid meil endilgi pole elus muud teed oma kaduvusest välja pääseda kui Jeesus Kristus, ükskõik millisenä ta meile meie elus ilmub! Õigus oli Jeesuse jünger Peetrusel, kes vastas Jh 6:68 Jeesusele: „Issand, kelle juurde me peaksime minema? Sinul on igavese elu sõnad.“ Käigem siis Jumala teedel nii nagu Issand meile oma sõnas on ilmutanud ja palugem, et meie vili jääks püsima!

Aamen.